

Barbara Dąb-Kalinowska

XIV-WIECZNE MALOWIDŁO KOPRZYWNICKIE — MISTERIUM BIBLIJNE I KOSMOLOGICZNE

Przedmiotem rozważań niniejszego artykułu są malowidła ściennie powstałe w ostatniej ćwierci XIV wieku, zdobiące prezbiterium kościoła poysterskiego w Koprzywnicy pod wezwaniem Panny Marii i św. Floriana. Polichromia znajduje się na południowej ścianie prezbiterium, pomiędzy południowo-wschodnim jego narożem a łukiem tęczowym (il. 1, 2). Malowidła koprzywnickie zostały odkryte i poddane zabiegom konserwatorskim w latach 1960 - 1961 przez konserwatora Karola Dąbrowskiego¹.

¹Katalog *Zabytków Sztuki*, t. III, z. 11, pow. sandomierski. Warszawa 1962, s. 24, il. 212, 213. Odczytano tu tematy kolejnych scen i określono czas powstania polichromii na ok. 1400 lub pocz. XV w. Czas powstania malowideł koprzywnickich wyznacza przede wszystkim przeprowadzona poniżej analiza ikonograficzna. Znikomość bowiem istniejącego, nie publikowanego materiału archiwalnego i charakter zachowanych dokumentów powoduje, że przy próbie odtworzenia dziejów opactwa w drugiej poł. XIV w. napotyka się duże trudności. Źródła zawierają jedynie informacje o rządach poszczególnych opatów i ich dążeniach do pomnożenia majątku klasztoru. Zupełnie znikome są zapiski dotyczące prac przy ozdobieniu i uposażeniu opactwa.

Jedyna istniejąca Kronika klasztoru pochodzi dopiero z XVII w. (Biblioteka Kapitulna w Sandomierzu G. 1295). Autor Kroniki opierał się na dziele określonym przez siebie jako „Chronica sive catalogus abbatum nostrii monasterii” lub „Chronica antiqua”, na dokumentach przechowywanych w archiwum opactwa, a także czerpał z archiwum Koprzywnicy, korzystał z napisów na pomnikach, sprzętach kościelnych i okładkach ksiąg. Autorem owej „Chronica antiqua” był zapewne mnich koprzywnicki Maternus, żyjący około poł. XV w. (Z. W d o w i s z e w s k i, *Ród Bogoriów w wiekach średnich*. Rocznik Polskiego Towarzystwa Heraldycznego we Lwowie, t. IX, 1928 - 1929, s. 318). Z dwóch odpisów Kroniki klasztornej, przepisanych z oryginału, zachował się jeden, przechowywany w Archiwum Cystersów w Mogile (nr 590). Wypisany przez Prohaskę w Petersburgu Kopiarz koprzywnicki — przechowywany w Instytucie Historii PAN, Zakład Dokumentacji w Krakowie — pokrywa się w dużej części z KDM. Określenie analogii stylowych i wynikającego z niego datowania malowideł koprzywnickich, utrudnione jest w dużym stopniu stanem za-